

TALOUSTAANTUMA KASVATTAA HETKELLISESTI VENÄJÄN PAINOARVOA EURAASIASSA

Yhteenvedo Ulkopoliittisen instituutin Briefing Paperista numero 38

Kreml arvioi, että maailmanlaajuinen taloustaantuma johtaa alueellisten suurvaltojen merkityksen kasvuun. Venäjän strateginen ratkaisu tähän on vahvistaa asemaansa ”omalla alueellaan”, eli entisissä Neuvostoliiton maissa. Venäjä on mm. ostanut merkittäviä määriä omaisuutta ahdingossa olevilta naapureiltaan sekä antanut niille suuria lainoja.

Tavoitteiden tiellä on kuitenkin monenlaisia esteitä. Ensinnä Venäjän oman talousjärjestelmän tila, toiseksi Moskovan ”liittolaisten” ovela taktikointi ja kolmanneksi muiden valtakeskusten – kuten Euroopan unionin ja Kiinan – kasvava kilpailu vaikutusvallasta alueella.

Venäjällä ei ole alueella johdonmukaista pitkän aikavälin strategiaa, eikä sen yhteiskuntapoliittinen järjestelmä ole kovinkaan vetovoimainen. Nämä tekijät tulevat todennäköisesti vakavasti haittaamaan sen pyrkimyksiä nousta IVY-alueen geopoliittiseksi johtajaksi.

Kreml ymmärtää, että sitä kyseenalaistetaan sen ”entisellä takapihalla”. Tällä hetkellä meneillään oleva todellinen kilpailu, myös entisen Neuvostoliiton alueella, ei kuitenkaan liity geopolitiikkaan. Kyse on siitä, mikä kehitysmalli takaisi kansalaisille vakauden ja paremman hyvinvoinnin. Menestyäkseen Venäjän pitäisi osoittaa naapurimailleen, että sen sosioekonominen järjestelmä on toimintakykyinen, tehokas ja houkutteleva, sekä poliittisesti että taloudellisesti. Tähän mennessä Venäjästä on syntynyt kuva tehottomana ja korruptoituneena öljyvaltiona.

Venäjä voi saavuttaa osittaisen menestyksen käyttämällä hyväksi vakavaa taloudellista ahdinkoa, jonka kourissa useimmat IVY-maat tällä hetkellä ovat. Lyhyellä aikavälillä Venäjä todennäköisesti tulee toimimaan valtakeskuksena entisen Neuvostoliiton maille.

Pitkällä tähtäimellä Venäjän johtava asema Euraasiassa vaikuttaisi kuitenkin olevan kestävä. Venäjän kyvyttömyys tuottaa houkutteleva yhteiskunnallinen malli sekä sen imago-ongelmat liittyvät läheisesti Venäjän strategisen vision puutteeseen. Huolimatta kaikista korulauseista koskien ”ainutlaatuisia sivilisaatiositeitä” naapurimaidensa kanssa, Moskova ei pysty selvästi muotoilemaan, mitkä sen kansalliset intressit tarkalleen ottaen entisen Neuvostoliiton alueella ovat. Tätä taustaa vasten ei ole ihme, että Venäjä rakentaa alueellista blokkia käteisellä rahalla.

Mutta voivatko raha-avustukset yksin auttaa Venäjää vahvistamaan vaikutustaan Euraasiassa? Useimmat analyytikot ovat sen suhteen skeptisiä. Eräs venäläinen asiantuntija kommentoi ytimekkäästi Moskovan geopoliittisia näkymiä entisen Neuvostoliiton alueella: ”Se on ostettua rakkautta. Se ei ole kovin luotettavaa”.